

Inleiding

We leven in ontwrichte tijden. Ontwikkelingen in de geopolitiek zijn ronduit verbijsterend te noemen. Het internationaal recht lijkt verleden tijd, zogenoemde bondgenootschappen blijken in de praktijk niets voor te stellen en de zelfbenoemde vaandeldragers van de 'vrije wereld' breken deze nu zelf in rap tempo af. Daarnaast worden de gevolgen van jaren van ecologische afbraak steeds zichtbaarder en kunnen we de klimaatcrisis inmiddels alleen maar proberen te verminderen, want voor voorkomen is het al te laat.

In Nederland ziet de toekomst er niet veel rooskleuriger uit. De armoede en de ongelijkheid groeien, onze natuur staat er slecht voor, woningen zijn onvindbaar of onbetaalbaar. De rancune bij de verliezers van de globalisering groeit en in plaats van deze gevoelens te begrijpen worden ze geminacht door de groepen die wel financieel konden profiteren. Het individualisme lijkt zijn toppunt te hebben bereikt, sociale voorzieningen zijn afgebroken, omkijken naar een ander is ondergeschikt aan eigen succes. Hieronder zit nog iets veel essentiëls wat verloren is gegaan: de gemeenschap. Een land is niets als het geen gemeenschap is. Zonder binding met de omgeving en de medemens worden we gereduceerd tot een verzameling eilandjes.

Politiek gezien staan we lijnrecht tegenover elkaar. Extremistische en anti rechtsstatelijke ideeën zijn succesvol genormaliseerd aan de rechterzijde. De oude linkse politiek is de binding met de traditionele achterban verloren en bestaat steeds meer uit een culturele elite die in een afgesloten wereld leeft van waaruit zij een moraliserend vingertje opsteekt. Beide kanten roepen een terechte weerstand op. Dit onbegrip wordt versterkt door de netwerken die we moeten gebruiken om te communiceren en het nieuws te volgen. De algoritmes die ons sturen versterken onze woede en duwen ons richting desinformatie, enkel om de winst voor een select groepje exorbitante rijken te vergroten. Het ongereguleerde internet heeft maatschappelijk gezien een slagveld veroorzaakt waarbij de bevolking geen gedeelde realiteit meer heeft. Het individualisme dat aan de wortel ligt van deze problematiek heeft zich politiek gezien gemanifesteerd in de vorm van identitair denken bij partijen aan beide zijden van het spectrum. Deze simplistische vorm van de wereld bekijken deelt mensen op in eindeloze hokjes en ziet de maatschappij als een verzameling individuen die allemaal hun eigen exclusieve rechten hebben. Hierdoor wordt een kunstmatig in stand gehouden race gevoed om bij de meest gemarginaliseerde of de meest superieure groep te horen. Rekening houden met minderheidsgroepen is essentieel voor een eerlijke samenleving en intersectionalisme is een waardevolle bijdrage aan het maatschappelijk debat, maar zoals deze vorm van politiek zich heeft ontwikkeld levert het op geen enkele constructieve manier een bijdrage, zaait het verdeeldheid en wordt het gebruikt als rookgordijn om problemen niet structureel te analyseren en aan te pakken.

De mythe dat het goed gaat met de mens als het goed gaat met de economie is hardnekkig. Door een mens te reduceren tot consument en een maatschappij tot een bedrijf worden er facetten van ons bestaan over het hoofd gezien die essentieel zijn voor het

menselijk bestaan: innerlijke rust, geluk en de mogelijkheid tot zelfontplooiing. We zijn niet enkel onze bijdrage aan het BNP, de hoeveelheid die we consumeren of de hoogte van ons inkomen. Bijdragen aan de maatschappij kan op allerlei manieren en sommigen van de waardevolste daarvan worden onderbetaald of zelfs niet betaald. Mensen zitten vast in een systeem waarin consumptie als de grootste vorm van vrijheid wordt doorgedrukt, waarin betekenisloos werk financieel het meest riant gecompenseerd wordt en succes moet worden afgedwongen door zelfmarketing en overgave aan de status quo. Het overgrote deel van ons werkt te lang en te hard en krijgt daar te weinig rust en bevrediging voor terug. Het dogma van eindeloze economische en persoonlijke groei maakt onze planeet onleefbaar en maakt mensen ongelukkig. De situatie voelt overrompend en alternatieven lijken onbereikbaar. Geen wonder dat een groot deel van de mensen zich overgeeft aan apathie. Voor anderen die strijden voor een betere wereld wacht het onvermijdelijke gevoel van medeplichtigheid en uitzichtloosheid.

Tijdens verkiezingen mogen we een stem uitbrengen, daar houdt ons burgerschap in grote lijnen op. De partijen waar je op kan stemmen vertegenwoordigen in overgrote meerderheid de status quo. Ze zijn vervlochten met het maatschappelijke systeem waarin ze opereren en passen wetgeving aan binnen de kaders van het 'acceptabele'. Ze opereren strikt technocratisch en worden gestuurd door lobbygroepen, donateurs en de multinationals. Al deze organisaties staan weer in dienst van de meest vermogende mensen die in de praktijk boven de wet staan: de ultrarijken. Daarom zijn de meeste politieke partijen inwisselbaar. Ze veranderen nooit in positieve zin iets wezenlijks aan ons bestaan. Dit is niet in alle gevallen onwil of kwaadwillendheid. Onze politieke systemen zijn verweven in een ongezonde machtsstructuur waarin macht zich concentreert bij enkelen. We moeten hoopvol zijn over de intenties van de mens, maar realistisch over zijn tekortkomingen. Systemen moeten worden ingericht op een manier waarbij rekening gehouden wordt met machtsconcentratie en moeten voldoende en adequate controlesystemen hebben.

Door een snel veranderende geopolitieke situatie, technologische omwentelingen en andere grote uitdagingen die we als mensheid voor ons hebben liggen zijn we aanbeland op een kruispunt. Onze maatschappij zal de komende jaren ingrijpend gaan veranderen. Bij gevestigde politieke partijen ontbreekt een totaalvisie om ons de 21e eeuw door te laten komen. De situatie is te groot om te blijven opereren in de marge, maar het lijkt aan de fantasie te ontbreken om hieruit te breken. Enkele partijen gaan hierbij nog verder door het simpelweg ontkennen van problematiek. Dit is zorgwekkend: ingrijpende veranderingen vereisen radicale en frisse ideeën. De toekomst heeft niets op met conservatisme, het zijn twee onverenigbare abstracties.

Wij geloven nog wel in alternatieven en wij realiseren ons dat dit alleen systemisch kan. Dit maakt ons radicaal. Als onze maatschappij gevangen zit in een cyclus en niet bij machte is dit binnen het ontworpen systeem terug te draaien is er radicaal gedachtegoed nodig. Radicaal gedachtegoed betekent dat het buiten de status quo beweegt: in een tijd van talloze crises, een vleugellam systeem en maatschappelijke en ecologische destructie is er een radicaal idee nodig. Dit zijn ideeën die buiten de gebaande paden gaan.

De status quo frameet radicale ideeën als onuitvoerbaar, maar dit klopt alleen als het wordt bekeken vanuit de mechanismen van het huidige systeem. Dit kun je ook omdraaien: het huidige systeem kan niet in de huidige vorm blijven bestaan als er radicale ideeën nodig zijn. Dit is ons uitgangspunt.

Een alternatief begint voor ons bij het heropbouwen van onze gemeenschap. Individualisme heeft onze leefwereld ontwricht. Bij het opbouwen van deze gemeenschap houden we rekening met de snel veranderende tijden. Dit betekent dat wij een hele brede interpretatie van politieke zeggenschap voor ogen hebben, waarin deze zeggenschap van onderop komt en geworteld is in elk onderdeel van ons bestaan. Wij erkennen dat economische groei als hoogste doel losgelaten moet worden, willen wij een kans maken om de ecologische crisis te overleven. Wij zien in dat technologische ontwikkelingen de wereld onherkenbaar zullen veranderen en willen daarover debatteren en op inspringen. Dat doen we door het idee van belasting, toeslagen en inkomen fundamenteel te hervormen. Daarnaast willen wij een heroriëntatie van de arbeidsmarkt waar er eindelijk de vraag wordt gesteld wat we onder werk verstaan, wat een goede verhouding is tussen werk en vrije tijd en welk werk bijdraagt aan de gemeenschap: wij leven niet om te werken, wij leven om te ontdekken en te ontwikkelen.

In deze nieuwe gemeenschap is het essentieel dat we de regie terugpakken over onze communicatie- en computersystemen. Deze zijn te belangrijk om over te laten aan een klein groepje op geld beluste mensen die geen oog hebben voor mensenrechten, privacy en maatschappelijk nut. Deze technologische ontwikkelingen kunnen ons namelijk wel degelijk vrijer en gelukkiger maken, mits ze ingezet worden op een manier die werkt voor de hele maatschappij.

Collectieve veerkracht groeit wanneer mensen gezamenlijke doelen hebben en een crisis heeft historisch gezien vaak tot een transformatie geleid die vooruitgang bracht. Wij staan voor een grote opgave, maar hebben ook een unieke kans om technologische ontwikkelingen te gebruiken in ons voordeel door innovaties te sturen naar een sociaal alternatief. We staan op een maatschappelijk kruispunt en het is nu de tijd om de regie te pakken zodat we ons leven vrijer, makkelijker en betekenisvoller kunnen maken.

Al onze ideeën worden getoetst en besproken met experts. In een gemeenschap wordt beleid samen gemaakt. Daarin staan wij voor de humanistische traditie en willen wij de wetenschap, die zo onder vuur is komen te liggen, actief betrekken. Dit betekent dat wij ons in de eerste plaats baseren op wetenschappelijk onderzoek en niet alles door een ideologische bril bekijken.

Nederland als gemeenschap

Een gemeenschap waarin iedereen zich thuis voelt en verbinding heeft met anderen is de kern van een maatschappij. Zonder die dingen is een maatschappij geen samenleving maar een groep gezichtsloze individuen die elkaar niet kent of vertrouwt. Dit geldt op buurtniveau, maar net zo goed voor nationaal beleid en Europese inspraak.

Onze gemeenschappen zijn door politieke keuzes, technologische ontwikkelingen en toenemende maatschappelijke druk onthecht geraakt. Belangrijke gemeenschappelijke plekken om elkaar te zien en te ontmoeten zijn verdwenen. In steden is dit gebeurd op de plekken die dit juist het hardst nodig hebben, terwijl ze in onze dorpen vaak al geheel uit de gemeenschap verdwenen zijn. De effecten zijn niet te overschatten: we staan steeds vaker tegenover elkaar, kunnen niet meer met elkaar in gesprek en tonen steeds minder begrip voor de omstandigheden van de ander. We leven in onze eigen bubbels langs elkaar heen en kennen onze burens nauwelijks meer, terwijl dit toch de mensen zijn waar we het mee moeten doen. Wij willen dat Nederland weer een gemeenschap wordt, waar iedereen trots op kan zijn en waar ruimte is voor elkaar en ieders eigenheid. Waar we in gesprek gaan met elkaar en elkaar helpen als dat nodig is. Bovenal willen we dat we elkaar weer leren kennen en als volwaardige mensen zien met eigen ervaringen, zienswijzen en nuances. Wij geloven dat het gevoel bij een gemeenschap te horen voortkomt uit de mate van participatie die wordt ervaren door de mensen die er deel van uit maken. Hoe meer eigenaarschap mensen hebben over hun omgeving en de besluitvorming daarover, hoe sterker een gemeenschap is.

Bij die visie van gemeenschap hoort ook dat nieuwkomers daar goed in worden ontvangen. Dat betekent niet alleen dat we degenen die hier een plek vinden verwelkomen, maar ook dat we ze wegwijs maken in onze gemeenschap, onze instituties en onze normen en waarden. Dat we ze onze taal leren en dat ze bijdragen aan onze gemeenschap. Niet alleen omdat dit humaan is, maar ook omdat inmiddels ruimschoots is aangetoond dat dit maatschappelijk de beste manier is om met migratie om te gaan. Wij pleiten voor een op onderzoek gebaseerd, pragmatisch migratiebeleid in plaats van ideologisch wensdenken zoals je nu veelal ziet, zowel op links als rechts.

Tenslotte moeten we als samenleving besluiten waar we voor staan. Dat is een proces wat nooit stopt en altijd ter discussie moet staan, maar volgens ons betekent het in ieder geval dat iedereen gelijk is aan elkaar, dat we allemaal het recht om in vrijheid en goede gezondheid te leven en te zijn wie ze zijn. Met iedereen bedoelen we dus iedereen. De overheid moet daarvan in het teken staan en humanistische waarden uitdragen.

- Elke wijk in de stad krijgt een huis van actief burgerschap. Dit is een plek waar de gemeenschap samen komt en moet voor en door de buurt zijn. Dit betekent dat het wordt gerund door mensen uit de buurt. Naast ruimte voor ontmoeting en ontspanning komt de gemeenschap hier samen om politieke besluiten te maken.

- Openbare parken in de stad worden beheerd door de bewoners. Naast recreatie is hier een plek voor voedselvoorziening voor en door de gemeenschap.
- Elke wijk krijgt een wijkbond die inspraak heeft en samenwerkt met uitvoerende instanties. Deze werkt op basis van gewogen loting en rouleert. De wijkbond opereert vanuit het huis van actief burgerschap en is daar op inspraakavonden ook om het gesprek aan te gaan met de buurtbewoners.
- In het huis van actief burgerschap is er altijd een basisarts, jeugdzorg en maatschappelijk werk aanwezig.
- Reclames worden sterk geweerd uit de publieke ruimte
- Betaalde maatschappelijke dienstplicht. Na de middelbare school kom je een jaar lang in dienst bij je gemeente waar je maatschappelijk relevant werk doet tegen minimumloon.
- Eenzaamheid is de afgelopen jaren fors gestegen. Dit geldt in het bijzonder voor alleenstaande senioren. Lokale initiatieven om eenzaamheidsbestrijding tegen te gaan worden gesteund en gefaciliteerd.
- Lokale initiatieven voor een coöperatief energiesysteem en collectieve woonvormen worden aangemoedigd en ondersteund
- Inwoners krijgen directe zeggenschap over een deel van het gemeentelijke budget voor de wijk
- Statushouders worden bewust verspreid door het land. Bij aankomst op hun verblijfsadres krijgen ze een uitnodiging voor introductie bij het huis van actief burgerschap.
- Alle gemeenten (ook de rijkere) dragen hun steentje bij aan de opvang van hen die dat nodig hebben.
- Gratis en toegankelijke taallessen in de huizen van actief burgerschap.
- Lokale bedrijven en lokale circulaire economie krijgen voorrang in vestiging in de wijk.
- Daklozenzorg wordt fors uitgebreid: doorzetten “wonen eerst” beleid, afschaffen van inhumane eisen voor toegang tot daklozenopvang.
- Mensen die 5 jaar in Nederland wonen (naturalisatie grens) krijgen volledig stemrecht.
- Het Koningshuis wordt afgeschaft en Nederland wordt een Republiek

Onafhankelijke politiek

Regeren betekent het volk dienen, niet heersen. Verregaande democratisering van de overheid, van lokaal tot supranationaal (EU) is noodzakelijk. Dit betekent dat we transparantie van de overheid willen bevorderen en inspraak van het volk in beslissingen die hen ook aangaan. Daarbij kan de overheid ook vertrouwen op de expertise van haar bevolking om tot beter geïnformeerde besluiten te komen. Daarnaast moet de democratische rechtsstaat beter gewapend worden tegen aantasting van binnen en buiten. Te veel belangrijke principes en procedures leunen nu op de aanname dat bestuurders altijd handelen uit goed fatsoen. Wij geloven niet dat de politiek de touwtjes in handen heeft. Lobbygroepen in binnen- en buitenland oefenen veel te veel invloed en druk uit op onze volksvertegenwoordigers en te vaak gaan mensen na een politieke carrière aan de slag voor de industrieën waardoor ze beïnvloed zijn. Deze lobbygroepen, uit met name de financiële en industriële sector, zijn er niet om de belangen van gewone mensen te behartigen. Dit is schadelijk voor de Nederlandse gemeenschap, de samenhang en de natuur. Als volk moeten we altijd aannemen dat er krachten zullen zijn die ons de zeggenschap over ons eigen land willen ontnemen en het systeem willen inzetten voor hun eigen gewin ten koste van het onze. Wij willen politieke besluitvorming en de financiële lobby van elkaar losmaken. Dit is essentieel om het vertrouwen in onze politiek te herstellen. Want hoe pijnlijk het ook is, het statement dat politici er alleen maar zijn om hun eigen zakken te vullen is te vaak waar gebleken.

Door gelote burgerraden met beslissingsbevoegdheid te implementeren willen we op een directe manier meer zeggenschap naar de Nederlandse bevolking toe trekken. Het belangrijkste om te onderkennen bij de vorming van nieuw beleid voor een echt onafhankelijke politiek is dat macht corrumpeert. Wij hebben vertrouwen in de mens als individu, maar erkennen dat machtsstructuren in niet gereguleerde vorm kwaadwillenden in de hand werken. Het belooft te vaak mensen met slechte intenties en zorgt ervoor dat goedwillenden niet gehoord worden. Macht moet gereguleerd worden. Dit betekent dat er meer rotatie moet zijn en sterker moet worden toegezien op mensen die beslissingsbevoegdheid hebben. Kortom: wij willen de rechtsstaat zo opzetten dat de kans op machtsmisbruik zo klein mogelijk wordt gemaakt.. Daarom willen wij het volgende:

- We willen burgerberaden introduceren: vergaderingen van gelote burgers die praten over onderwerpen die te weinig aandacht krijgen in de politiek, en de politiek daarin bindend adviseren. Leden van burgerberaden worden voor hun inspanning betaald. Deelnemers verdienen minimaal modaal, mensen die daarboven verdienen worden financieel hetzelfde gecompenseerd als hun huidige inkomen. De loting en selectie vindt 6 maanden van tevoren plaats om werkgevers en aanstaande deelnemers de tijd te geven om hierop te anticiperen. Burgerraad wordt ondersteund door het verantwoordelijke ministerie.
- We willen ook een derde kamer introduceren, een “burgerparlement” van gelote burgers dat als taak heeft om burgerberaden te starten over onderwerpen die te weinig aandacht krijgen of waar de politiek niet uitkomt.

- Een transparant en open-source lobbyregister. Bij het aantoonbaar niet bijhouden van dit register wordt een volksvertegenwoordiger uit de functie gezet.
- Een draaideur verbod: medewerkers en beleidsbepalers uit de financiële sector mogen niet na hun functie de politiek in en vice versa. VERDER UITWERKEN IN APART DOCUMENT
- Politici mogen na het bestuurswerk de eerste 3 jaar niet werkzaam zijn voor grote bedrijven en lobbyclubs.
- Politici en hooggeplaatste ambtenaren mogen niet in individuele bedrijven beleggen.
- Consultants worden geweerd in de politiek. Talentvolle mensen worden betrokken bij besluitvorming, onafhankelijk van grote bedrijven.
- Donaties en financiering aan politieke partijen moeten ten alle tijden openbaar zijn. Wordt dit niet nageleefd, wordt er overgegaan tot strafrechtelijke vervolging.
- Politieke partijen moeten leden toestaan, iedereen als lid toelaten, en al hun leden gelijk behandelen. Eenmanspartijen zijn inherent ondemocratisch en horen niet in een democratie thuis.
- Peilingen en verwijzingen daarnaar worden een maand voor de verkiezingen verboden.
- Politiek debat moet weer een waarden strijd worden waarbij ideeën en idealen centraal staan. Politici gaan heel het jaar door met elkaar en burgers in debat in wijken en dorpen. Deze debatten worden georganiseerd door gemeenten.
- Politici moeten kunnen aantonen waar zij zich op baseren. Als zij structureel de waarheid verdraaien of liegen, kunnen zij daarvoor worden beboet. Zowel in kamerdebatten als op (sociale) media.
- Het vak maatschappijleer neemt een meer prominente positie in op onderwijsinstellingen
- Op middelbaar- en vervolgonderwijs wordt gewerkt met een leerlingenraad.
- Een verkozen staatshoofd in plaats van de monarchie.
- Transparantie: Alle vergaderingen en debatten gelivestreamd en notulen gearhiveerd.
- Onvoorwaardelijke geldvoorziening voor de NPO. De overheid draagt daar zorg voor, maar politici hebben daar geen invloed op. Dit willen we vastleggen in de grondwet.
- Breidt het stakingsrecht uit en geef vakbonden meer macht
- Leg de democratiserings- en transparantiemaatregelen expliciet vast in de (grond)wet.
- Bevrijdingsdag, de dag van de arbeid en Ketu Koti zijn vieringen van humanistische idealen en moeten daarom jaarlijkse nationale feestdagen worden.

De digitale maatschappij

Technologische ontwikkelingen zijn in het verleden uiteindelijk altijd gepaard gegaan met wetgeving om veranderingen bij te sturen en in goede banen te leiden. Denk hierbij aan een gordel in de auto en in bredere zin aan verkeersregels, maar ook aan wetgeving voor de uitstoot van zware industrie en regels om monopolieposities tegen te gaan. Dit waren noodzakelijke ingrepen die positieve effecten hebben gehad.

Maar we lopen hopeloos achter als het aankomt op de technologische revolutie waar we al een lange tijd midden in zitten: die van het internet. Een technologie die bij opkomst werd bejubeld als een middel voor vrijheid en kennis is langzaam maar zeker gemonopoliseerd door een handvol bedrijven die onze communicatie, informatievoorziening en consumptiedrang sturen en naar hun hand zetten. Daarbij wordt er op een ongeëvenaarde manier inbreuk gemaakt op onze privacy. Soevereine staten lopen een groot risico omdat ze zich volledig afhankelijk hebben gemaakt van systemen die de maatschappij draaiende houden. Inmiddels is duidelijk dat deze bedrijven alleen streven naar winstmaximalisatie en macht en meewaaien met de wind die daar het gunstigst voor staat, ook als deze wind uit extremistische hoek komt waaien. We leven in een nieuw feodaal tijdperk waarin we als individu en maatschappij voor onze communicatie, nieuwsgaring en aankopen totaal afhankelijk zijn van een handjevol big-tech bedrijven die er een genadeloos libertarisch gedachtegoed op na houden.

Democratie kan niet overleven in een ecosysteem dat gebaseerd is op constante prikkels, misleiding en verslaving. Wij zien in dat we radicaal moeten breken met de digitale wereld zoals die nu is, als we de maatschappij niet uit elkaar willen laten vallen. Het democratische proces wordt dusdanig verstoord dat we geen realiteit meer delen. De maatschappelijke gevolgen zijn al lang zichtbaar: polarisatie, desinformatie, manipulatie van verkiezingen. Ook voor individuen heeft de afhankelijkheid van technologische systemen verstrekende negatieve gevolgen: verslavingen, depressies, gestuurd worden in je verlangens en driften door een persoonlijk data profiel. Daarnaast ontbreekt een maatschappelijk debat over welke vorm van de digitale wereld we eigenlijk wenselijk vinden. Willen we zo min mogelijk intermenselijke communicatie bij ons contact met instanties en het doen van onze aankopen? Willen we diensten en de mensen van vlees en bloed uitsluitend beoordelen door het geven van een 'rating' van 1 tot 5 sterren? Willen we dat traditionele arbeidsrechten worden verpletterd door de platformeconomie? Willen we dat onze steden hun ziel verliezen door de al schaarse woonruimten te laten exploiteren als object voor toerisme? Is iets automatisch vooruitgang, als het wordt bestempeld als vooruitgang? Onze menselijkheid staat op het spel.

Dit vraagt om harde ingrepen om de regie over onze eigen samenleving terug te pakken. Dat begint bij de basis: erkennen dat maatschappelijke digitalisering een van de grootste existentiële uitdagingen van onze tijd is en dat hier dus zo snel mogelijk een ministerie en een verantwoordelijke minister voor nodig is. Werken om het internet weer een publieke ruimte temaken en uitspreken dat digitale communicatie een nutsvoorziening is. Zorgen voor soevereiniteit en onafhankelijkheid van Big-Tech monopolies. Wij zijn

voor (het stimuleren van) innovatie want deze technologie kan ons vrijer, gelukkiger en productiever maken, mits het functioneert ten dienste van de gemeenschap, in plaats van voor enkelen.

- Er komt een Ministerie van Digitale Zaken om de digitale transitie in goede banen te leiden.
- We beginnen aan de ontwikkeling van de social-media commons - een publiek, transparant communicatienetwerk gefinancierd door gemeenschapsgeld en ontworpen voor democratische communicatie en zelfontplooiing.
- De (alleen noodzakelijke en constructieve) algoritmen van dit netwerk zijn openbaar en begrijpelijk
- Gebruikers op sociale media blijven anoniem, tenzij zij expliciet instemmen met dataverwerking.
- Advertenties worden geweerd. Indien deze toch noodzakelijk zijn worden ze volledig transparant: elke boodschap is te herleiden tot een persoon of organisatie
- Alle door bedrijven verzamelde data wordt geregistreerd, beperkt bewaard en eerlijk gecompenseerd.
- Big-tech bedrijven worden gedwongen om te werken met interoperabiliteit.
- We beginnen zo snel mogelijk met het proces om als overheid onafhankelijk te worden van diensten van grote techbedrijven. We gebruiken en ontwikkelen open-source alternatieven die stap voor stap worden ingevoerd. Bij dit proces krijgen de meest nijpende onderdelen voorrang.
- Er wordt spoed gemaakt met een bindend landelijk burgerberaad dat zich gaat buigen over ethische vragen ten opzicht van de digitalisering van de maatschappij en daarbij een advies geeft over de inrichting daarvan.
- Alle grote technologie bedrijven dienen hun broncode openbaar te maken voor een onafhankelijke auditing.
- Beslissingen van algoritmen over mensen – over werk, zorg, krediet of justitie – moeten altijd door een mens worden geëvalueerd. Elke geautomatiseerde beslissing krijgt een laatste menselijke handtekening met een verslag van de overwegingen.
- Er wordt door de overheid actief ingezet op een vertraging van de AI ontwikkeling. Implementaties hiervan in onze samenleving worden eerst getoetst op wenselijkheid. Er wordt alles gedaan om de AI-race te ontremmen en te reguleren. Naast de grote ontwrichtende maatschappelijke gevolgen van diverse implementaties van AI heeft deze techniek een potentiële existentiële dreiging die we niet mogen onderschatten.
- Elke AI-generatieve afbeelding, video of tekst krijgt een digitaal watermerk.
- Het energieverbruik van elke AI-prompt wordt zichtbaar gemaakt, zodat de ecologische kosten niet langer verborgen blijven.
- Standaardinstellingen bij elke digitale dienst moeten dataminimalisatie garanderen.
- Gebruikers geven expliciet, tijdelijk en op een begrijpelijke manier opt-in-toestemming voor gebruik van hun noodzakelijke data.
- Er komt een belasting op data-extractie: bedrijven die winst maken uit persoonlijke informatie, dragen af aan de gemeenschap.

- Er komt een verbod op biometrische gezichtsherkenning. Dit geldt voor de publieke ruimte, producten en veiligheidsdiensten.
- Het gebruik van slimme camera's in de publieke ruimte wordt drastisch beperkt. Slimme deurbellen voor consumenten worden verboden.
- Er komt een verbod op het aanbieden van 'virtuele vrienden', zeker voor kinderen en jongvolwassenen.
- De leeftijdsgrens voor het gebruik van sociale media wordt verhoogd naar 16 jaar.

Wonen

Nederland kampt al jaren met een steeds erger wordende woningcrisis. Door de stikstofcrisis en ander falend beleid is er veel te weinig gebouwd in de afgelopen 10 jaar. Inmiddels komen we in Nederland daarom meer dan 440.000 huizen tekort, en nog steeds wordt er niet genoeg gebouwd om dat tekort te verminderen. Ondertussen is de politiek vooral bezig met woningcorporaties zwaarder te belasten zodat ze minder kunnen bouwen en vluchtelingen (onterecht) de schuld geven. Een bijkomend probleem is dat de woningbouw voor een groot deel gefinancierd wordt door private investeerders. Die krijgen aantrekkelijke deeltjes om goedkoop te bouwen, en vervolgens bezitten ze een schaars goed waar ze maximale winst op willen behalen. Dat zorgt ervoor dat ze niet bouwen waar behoefte naar is, maar naar waar ze hun winst kunnen maximaliseren. Het gevolg is dat de sociale huursector steeds kleiner wordt en mensen die recht hebben op een sociale huurwoning steeds vaker noodgedwongen moeten uitwijken naar de ontzettend dure vrije sector, met grote gevolgen voor hun bestaanszekerheid. Daarom pleiten wij ervoor dat de overheid de controle over de woningbouw weer terugpakt. Met leningen mede gefinancierd door ons, de Nederlandse burger, moeten we goedkope woningen bouwen voor de sociale huursector die in het bezit blijven van publieke partijen. Zo neemt de spanning ook af in de vrije/koopsector en wordt wonen voor iedereen betaalbaarder. Tot slot willen we het recht op wonen een afdwingbaar basisrecht maken, zodat deze crisis zich niet kan herhalen.

- Wonen is een basisbehoefte en moet dus ook een basisrecht zijn. We willen vastleggen dat burgers zich op de wet kunnen beroepen als de overheid haar plicht om te zorgen voor huisvesting niet nakomt.
- We stellen een Staatsspaarprogramma op: mensen kunnen geld lenen aan de Nederlandse staat tegen een aantrekkelijke rente. De Nederlandse staat gebruikt dit geld op korte termijn om te investeren in de woningbouw.
- Woningcorporaties moeten weer publiek bezit worden en gaan zorg dragen voor de door de overheid gebouwde huizen.
- Alle door de overheid gefinancierde woningen moeten sociale huur worden.
- Wanneer de wachttijden genoeg zijn verkort, rekken we de inkomensgrens voor sociale huur langzaam op.
- Gemeenten mogen proactief land opkopen voor toekomstige woningbouw.
- Landspeculatie wordt ontmoedigd.
- De stikstofcrisis moet worden opgelost door het uitkopen van boeren.
- Er worden op landelijk niveau flexibel inzetbare teams van experts samengesteld op het gebied van bijvoorbeeld ruimtelijke planning, klimaat, bouwkunde die kleinere gemeenten kunnen bijstaan bij woning vraagstukken.
- Er worden op landelijk niveau flexibele teams opgesteld die lokale gemeentes kunnen helpen met bezwaarprocedures, zodat die sneller afgehandeld kunnen worden.
- Er komt een verbod op het instellen van bezwaarprocedures met als doel je te laten uitkopen.

- Er wordt in kaart gebracht wat nodig is om bezwaarprocedures te verkorten.
- Er komt een belasting op leegstand.
- Regels voor het ombouwen van lege winkelpanden moeten versoepeld worden.
- Wij stimuleren het om makkelijker en laagdrempeliger samen te kunnen wonen met vrienden, bijvoorbeeld door bestaande appartementen aan te passen.
- In tijden van crisis gaat het recht op huisvesting boven het recht op privébezit. Mensen die bijvoorbeeld meer dan één woning voor eigen gebruik bezitten, of met grondbezit woningbouwprojecten in de weg zitten kunnen onteigend worden in het maatschappelijk belang. Daarbij geldt 100% van de (WOZ) waarde van het bezit als compensatie.
- Kraken wordt weer legaal als stok achter de deur om de vastzittende woningmarkt open te breken. Van krakers wordt wel verwacht dat ze positief bijdragen aan de gemeenschap.
- Om huizenprijzen te drukken en economische stabiliteit te vergroten willen we maximale hypotheekrentes verlagen. Mensen die voor het eerst kopen worden daarvoor gecompenseerd zodat wonen voor iedereen bereikbaar is.
- We willen meer aanleunwoningen en seniorenwoningen waar men prettig kan wonen, om doorstroom te bevorderen, en andere woonvormen voor senioren om de doorstroom te bevorderen.

Natuur en klimaat

Ons Nederlands natuurschoon verpietert door lucht- en watervervuiling, stikstofuitstoot en afvallozing door grote bedrijven en drugsfabrikanten. De lucht en waterkwaliteit is zo slecht dat mensen er letterlijk ziek van worden. Inmiddels is de vervuiling dusdanig dat er zelfs PFAS in onze eieren zit. Wij willen dat Nederlanders schone lucht kunnen inademen, door onze mooie heiden, duinen en bossen kunnen wandelen waar onze inheemse flora en fauna weer floreren, en we willen dat er geen chemisch afval in ons eten zit. We willen de stikstofcrisis oplossen door boeren met de hoogste stikstofuitstoot op de kwetsbaarste plekken uit te kopen. Bedrijven worden verantwoordelijk voor het opruimen van hun rommel en het voorkomen van giftige uitstoot. Het kan niet meer zo zijn dat rijke CEOs winst slaan uit het vervuilen van onze omgeving, en dat de maatschappij opdraait voor de kosten.

Ook willen we dat Nederland als rijk land onder de zeespiegel zich daadkrachtig inzet voor het oplossen van de mondiale klimaatcrisis. Daarnaast is duurzame energie een belangrijk middel voor soevereiniteit voor Nederland en de EU. Olie wordt veelal geproduceerd in landen met regimes waarvan we het niet kunnen veroorloven afhankelijk te zijn. In de afgelopen jaren hebben we meermaals enorme energieschokken gezien waar de gewone Europeaan alleen maar onder te lijden had. In plaats van de energietransitie te versnellen werd deze door regeringen juist vertraagd, omdat dit onze concurrentiepositie zou verminderen. Maar als er één ding goed is voor onze concurrentiepositie dan is dat goedkope, in Europa gemaakte energie. We willen niet alleen investeren in groene energie, maar ook in de industrie die nodig is om deze te produceren. Zo waarborgen we onze soevereiniteit, controleren we of de productie verantwoord gebeurt, en creëren we banen en expertise in Europa.

Maar dat is niet genoeg: we willen dat de energietransitie niet alleen meer een hobby is voor rijke mensen. De gewone burger, die steeds meer moeite heeft het huis warm te houden, moet daar in de eerste plaats van profiteren. Daarom willen we een nationaal isolatieprogramma opzetten, waarbij de overheid kijkt wat er in jouw woning haalbaar is, en met jouw toestemming isoleert. Zonder extra kosten. Zo zit iedereen er warm bij met een lagere energierekening en minder uitstoot. We willen dat mensen de keuze hebben om niet de auto te pakken, dus breiden we het OV uit en maken we het bijna gratis. Ook willen we dat de grootste uitstoters zoals bedrijven en vermogenden ook meer betalen, zodat de kosten terechtkomen bij hen die het meeste schade aanrichten, en mensen geprikkeld worden om duurzame keuzes te maken. Er moet een CO2 belasting komen waarvan de baten direct worden uitgekeerd aan de burgers. Zo hoeven zij niet financieel te lijden onder de maatregelen die noodzakelijk zijn om de grote uitstoters tot verandering aan te sporen.

kan.

- We trekken de vergunning in van bedrijven die structureel onze omgeving vervuilen. Handhaving hierop wordt veel strenger.

- Bedrijven kunnen conditionele subsidies krijgen om hun vervuiling te verminderen.
- Een aantal veel geproduceerde drugs wordt gelegaliseerd en geproduceerd door staatsbedrijven, zodat illegale afvaldumping wordt teruggedrongen.
- Het uitstoten van stoffen in de leefomgeving mag niet, tenzij aangetoond is dat het onschadelijk is. Hiermee draaien we bestaande wetgeving om.
- We committeren ons op zijn minst aan de doelen van het klimaatakkoord van Parijs.
- Nederland moet herbost worden. We willen 10 nieuwe bossen realiseren waar de natuur haar gang moet kunnen gaan. Dit betekent dat mensen in het beginstadium van deze bossen uit deze plekken worden geweerd.
- Weg met de betonnen jungle: planologisch wordt ingezet op een minimum van groen in steden. Natuur moet een integraal onderdeel worden van de leefomgeving.
- We willen dat dierenrechten steviger worden verankerd in de wet. Bestaande dierenrechten zoals het recht op ruimte en natuurlijk gedrag moeten worden uitgebreid.
- Daarnaast willen we duidelijkere wetgeving voor de behoeften van huisdieren.
- Er komt een CO2 belasting, eerst op Nederlands niveau en daarna op Europees niveau. De opbrengst hiervan gaat terug naar het volk in de vorm van een uitkering. Hierdoor worden de echte vervuilers belast zonder dat de gewone mens erop achteruitgaat
- Subsidies op gemeenteniveau voor isolatie voor huishoudens in armoede. De gemeente kijkt wat er in jouw woning mogelijk is, plan in samenspraak een aannemer in en betaalt. Zo profiteren ook de armen van de energietransitie.
- Er komt een progressieve energiebelasting: gebruik je minder dan gemiddeld dan betaal je minder belasting, gebruik je (veel) meer dan betaal je daar ook voor.
- De uitkoopregeling voor boeren wordt aangepast zodat de meest vervuilende boeren het eerst in aanmerking komen. In samenspraak komen we tot een gunstige regeling.
- Bedrijven werken met een vlieg paspoort. Medewerkers mogen niet meer onbeperkt vliegen en bedrijven worden verplicht (digitale) oplossingen te zoeken.
- We verwijderen business class en eerste klas van vluchten die uit Nederland vertrekken. Dit willen we uitbreiden naar de hele EU. Als elk land dit zou doen zouden emissies uit luchtvaart tot 50% verminderen.
- Geen uitbreiding van Schiphol, geen nachtvluchten meer. Ook geen uitwijking naar Lelystad of Rotterdam.
- Politici en ambtenaren nemen voor overleg of werkbezoeken binnen de EU in principe de trein.
- Privéjets en cruiseschepen worden verboden.
- Het treinnetwerk wordt uitgebreid, Europese afspraken geforceerd

- OV wordt zwaar gesubsidieerd zodat hij vrijwel gratis is.
- Er wordt geïnvesteerd in een grootschalig netwerk van hogesnelheidslijnen door heel Europa
- Binnensteden worden gefaseerd autovrij gemaakt met uitzondering van mensen met een handicap. In steden wordt voorkeur gegeven aan OV en fietsinfrastructuur.
- Europese, duurzame kleding wordt gesubsidieerd
- Er komt een strikte duurzaamheidseis voor alle producten die worden verkocht op de Nederlandse (en later Europese) markt.
- Het recht op reparatie wordt vastgelegd in het wetboek. Winkels zijn verplicht hier een afdeling voor te openen.
- Regiovervoer komt terug en hoeft niet economisch rendabel te zijn. Het is al maatschappelijk rendabel namelijk.
- De Lelylijn wordt aangelegd en er wordt onderzocht of andere treinverbindingen mogelijk en wenselijk zijn.
- Er komt een nationale groene investeringsbank die maatschappelijke investeringen in de energietransitie faciliteert.
- Investeren in groene industrie (batterijen, zonnepanelen, windenergie, kweekvlees, etc) desnoods genationaliseerd. Regulatie van de productie van bijvoorbeeld windturbines (met het oog op onderhoud en lange termijn).
- We investeren in de verzwaring van het stroomnet. Voor die investering krijgt de Nederlandse overheid een evenredig deel van de netbeheer bedrijven in handen.

Sociale voorzieningen en belasting

De maatschappij is van ons allemaal. De dingen die we doen en maken zijn zo met elkaar verweven dat het onmogelijk is om “toegevoegde waarde” individueel te bepalen. Mensen die veel geld verdienen kunnen hun werk alleen maar doen door een heel leger aan andere mensen die minder betaald worden. Mensen die hen hun vaardigheden hebben aangeleerd, zorgen voor hun veiligheid of die van hun ouders en kinderen, mensen die de omgeving netjes en schoonhouden en zorgen dat er elke dag eten beschikbaar is. Dat betekent ook dat veel van de waarde die mensen creëren alleen maar waarde heeft in de context van de maatschappij als geheel. Het werkt dus allemaal met elkaar samen. Dan is het heel vreemd om mensen alleen maar individueel te belonen. Daarnaast doen vrouwen massaal onbetaalde arbeid in het huishouden en de kinderopvang. Ook vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn van onschatbare waarde voor onze samenleving. Wij pleiten daarom voor een universeel basisinkomen waarmee we allemaal delen in de rijkdom die onze maatschappij creëert. Daarmee hebben mensen meer flexibiliteit in het werk dat ze kiezen en hoe lang ze werken. Sparen wordt voor iedereen haalbaar. Ook wordt mantelzorg, vrijwilligerswerk en andere onbetaalde arbeid feitelijk beloond en kunnen mensen deze dingen doen zonder dat ze in financiële problemen komen.

Dit systeem zal het huidige oerwoud van toeslagen, aftrekposten en heffingskortingen vervangen. Dat systeem was zo ingewikkeld dat mensen soms duizenden euro's terug moesten betalen. Bijstandsmoeders die elke euro moeten verantwoorden en gekort worden als ze een tas boodschappen kregen. Nog steeds zijn er talloze mensen die geen toeslagen durven aan te vragen omdat ze bang zijn voor terugvorderingen. Dat zijn onmenselijke en mensonterende toestanden waar een einde aan gemaakt moet worden. Dat basisinkomen wordt gefinancierd met belasting op dingen die ongelijkheid erger maken: denk daarbij aan hoog vermogen, hoge inkomens, hoge winsten van multinationals en erfenissen. Buitensporige rijkdom leidt tot excessen en we zien dat mensen met veel geld over de hele wereld zowel de politiek als publieke opinie proberen te beïnvloeden. Omdat kapitaal vanzelf accumuleert als niemand ingrijpt, is het nodig dat de staat die buitensporige rijkdom in toom houdt. Alleen zo blijft onze democratie van al haar burgers. Daarnaast bezit de rijkste 10% van Nederland meer dan de helft van al het vermogen en betaalt het de minste belasting. Terwijl ze buitensporig profiteren van de voorzieningen van onze samenleving en beter beschermd zijn tegen tegenvallers dan de gewone burger. Daarom vragen we hen om meer bij te dragen. Omdat dat eerlijk is, en omdat ze het kunnen. De vele manieren die vermogenden gebruiken om belasting te ontwijken, onder andere via schenken en erfbelasting, box 2 en doorschuifconstructies, worden aangepakt. De inkomstenbelasting wordt versimpeld zodat werken weer echt loont.

- We voeren een universeel basisinkomen in op bijstandsniveau voor volwassenen die belastingplichtig zijn in Nederland. Minderjarige kinderen van die volwassenen krijgen de helft (via de ouders tot ze 16 jaar oud zijn). Het huidige toeslagenstelsel verdwijnt: huurtoeslag, kinderopvangtoeslag, zorgtoeslag, AOW en bijstand verdwijnen. Het basisinkomen is onvoorwaardelijk: geen kortingen, geen kostendelersnormen, geen verantwoording.

- Heffingskortingen en aftrekposten verdwijnen: geen AHK, arbeidskorting, hypotheekrenteaftrek, enzovoort.
- De WW wordt een aanvulling op het basisinkomen naar 70% van het laatstverdiende loon.
- Arbeidsongeschiktheidsuitkering wordt een aanvulling op het basisinkomen tot 100% van het laatst verdiende loon bij 100% arbeidsongeschiktheid.
- Kinderopvang wordt gratis, kinderdagverblijven declareren direct bij de overheid.
- Er komen meer schijven voor de inkomstenbelasting. Zodat die weer echt progressief wordt. Veranderingen in box 3 worden teruggedraaid: er blijft gewerkt worden met een vermogensbelasting.
- Box 3 krijgt een progressief karakter met meerdere schijven, net als inkomen uit arbeid. De bovenste schijf (boven de 10 miljoen) is 100% belast. Daarmee introduceren we, naast de al bestaande armoedegrens, dus ook een rijkdomsgrens.
- De erfbelasting wordt verdubbeld, het vrijgesteld bedrag gaat fors omlaag en verdwijnt voor iedereen buiten de directe nabestaanden. Het gedeelde huis van een overleden partner is vrijgesteld.
- Schenkbelasting wordt progressief met meerdere schijven
- Vennootschapsbelasting wordt progressief: grotere bedrijven gaan veel meer betalen, kleine bedrijven en eenmanszaken juist minder. We pleiten hiervoor in de EU. Dit bouwt voort op de minimum winstbelasting van de OESO.
- Bedrijven krijgen korting op vennootschapstbelasting als het inkomen van werknemers gelijk is.
- Bedrijven worden verplicht zeggenschap en winst te delen met alle werknemers. Deze beloning telt als inkomen en valt dus ook onder bovenstaande kortingsregeling.
- Belastingontwijking door vermogenden wordt aan de kaak gesteld.
- Er komt een belasting op data-extractie: bedrijven die winst maken uit persoonlijke informatie, dragen af aan de gemeenschap.
- Wij willen onderzoeken hoe een exitbelasting bij emigratie mogelijk zou kunnen zijn.
- We moeten samenwerken met juridische, economische en belastingexperts om binnen Nederland en Europa te kijken hoe we deze maatregelen het beste kunnen implementeren, zodat de rijken niet gewoon massaal emigreren.
- Meer financiering naar COA zodat ze voor structurele opvang kunnen zorgen in plaats van dure tijdelijke opvang.
- Meer financiering naar de IND zodat de wachtlijsten op een eerlijke manier kunnen worden weggewerkt en kort blijven.

Arbeid en economie

De economie van Nederland en de wereld werkt voornamelijk voor grote bedrijven en rijke mensen. Techbedrijven verkopen onze data en maken ons afhankelijk van hun producten. Grote bedrijven maken ons indirect medeplichtig aan hun uitbuitingspraktijken in andere landen, en ondanks dat we met zijn allen steeds productiever worden lijkt de welvaart van de gewone Nederlander nauwelijks toe te nemen terwijl de allerrijksten in een andere wereld lijken te leven, omgeven door luxe en langzaam de wereld vernietigend voor hun eigen excessen. Banken nemen enorme risico's met ons geld, en winsten worden naar de bovenlaag gesluisd terwijl de gewone burger voor de verliezen mag opdraaien als het fout gaat. Dat moet anders: de economie moet weer van ons allemaal worden. Ontwikkelingen in automatisering en AI moeten niet leiden tot monster winsten voor rijke mensen en grote bedrijven maar voor meer werk en leefplezier voor iedereen. De geschiedenis wijst keer op keer uit dat wanneer kapitaal te machtig wordt, de hele maatschappij verliest, met de gewone burger voorop. Daarom willen we de maatschappij zo inrichten dat rijke, machtige mensen en partijen eerlijk bijdragen en de macht die oneindige accumulatie van geld met zich meebrengt beperken. Te lang hebben multinationals hun kosten afgewenteld aan de belastingbetaler om vervolgens de winsten te privatiseren naar rijke CEOs en aandeelhouders. Denk terug aan de banken die tijdens de kredietcrisis (veroorzaakt door hun eigen roekeloze hebzucht) door ons overeind werden gehouden en nu weer monsterwinsten maken terwijl ze de spaarrentes laag houden. Daarom willen we een verbod op het terugkopen van aandelen door bedrijven die subsidie of staatssteun ontvangen, en een belasting op het terugkopen van de eigen aandelen als dat niet zo is. Zo wordt kapitaal productiever gebruikt en kan staatssteun niet gebruikt worden om de rijken rijker te maken.

Banken creëren tegenwoordig meer geld dan centrale banken via hypotheeken, en hebben daarom baat bij het versoepelen van financieringsregels en het nemen van risico, ook omdat ze "too big to fail" zijn, en dus verzekerd van staatssteun. Dit maakt het leven voor ons allemaal duurder omdat het inflatie en huizenprijzen aanwakkert. We willen deze perverse prikkel stoppen door de scheiding tussen spaar- en investeringsbanken wettelijk vast te leggen, waardoor banken geen risico meer mogen nemen met ons spaargeld. Ook willen we een digitale euro creëren onder controle van de ECB, zodat de staat weer de belangrijkste geldschepper wordt. Om de burger meer te betrekken bij de staatsfinanciën en publieke werken, en relatief risicoloos te laten sparen willen we een staats-spaarprogramma opzetten met een aantrekkelijke rente. Deze is lager dan obligaties, wat de lening goedkoop maakt voor de staat, maar de belasting erop is ook laag. Hiermee kunnen grote publieke werken waar iedereen baat bij heeft, zoals sociale huisvesting, groene energie of openbaar vervoer, (deels) gefinancierd worden.

Ook willen we als land nadenken over wat voor economie we willen zijn en daarin keuzes maken. Nederland is te klein om alles maar te kunnen doen. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat we binnen de EU samenwerkingsverbanden aangaan. Denk aan het uitbesteden van energie-intensieve industrie naar landen zoals Spanje, die veel goedkopere energie hebben, of juist software/AI/chip industrie naar Nederland halen. Economische groei is daarbij ook niet langer heilig, en ondergeschikt aan maatschappelijke groei. BNP groei doet het leuk op ranglijstjes, maar is uiteindelijk betekenisloos als de gewone mens er niet beter van wordt. We kijken ook

naar een herziening van de arbeidsmarkt en laten daarbij ook het maatschappelijk nut van een functie zwaarder wegen. Daarbij wordt uitgegaan van het feit dat inkomen uit arbeid maatschappelijk gezien veel meer waarde toevoegt dan inkomen uit vermogen. Tot slot willen we de macht van werknemers daarom vergroten. CAOs moeten daarom standaard geïndexeerd worden met inflatie, tenzij de werkgever kan aantonen dat dit niet kan. De huidige situatie legt de macht te veel bij werkgevers omdat koopkrachtcorrecties gebracht worden als loonsverhogingen, en werknemers in feite moeten beargumenteren dat ze nog steeds recht hebben op hun oude loon. Vakbonden moeten meer macht krijgen zodat de arbeidersbeweging weer tanden krijgt. Verder moeten alle werknemers gelijk en menswaardig behandeld worden. Daarom willen we ouderschapsverlof uitbreiden en verdeelbaar tussen beide ouders maken, zodat de last niet meer buitenproportioneel bij vrouwen valt. Ook willen we dat uitzendbureaus en werkgevers verantwoordelijkheid nemen om arbeidsmigratie in goede banen te leiden. Arbeidsmigranten komen hier immers heen om voor werkgevers te werken, maar ze worden vaak uitgebuit en afgedankt waardoor de winsten bij de werkgevers terechtkomen, en de lasten bij de maatschappij. Ook willen we statushouders zo snel mogelijk aan een baan helpen zodat ze kunnen bijdragen aan de maatschappij.

- Forse belasting op het terugkopen van de eigen aandelen door bedrijven.
- Bedrijven die subsidie krijgen mogen hun eigen aandelen niet terugkopen.
- Er komt een onderscheid tussen spaarbanken en investeringsbanken. Spaarbanken moeten volledig gedekt zijn; investeringsbanken niet. Hiermee koppelen we risico los van het appeltje voor de dorst voor de gewone Nederlander. Mensen weten welk risico ze lopen en hebben daar vrije keuze in.
- Het depositogarantiestelsel geldt alleen voor spaarbanken.
- We stellen een Staat-Spaarprogramma op: mensen kunnen geld lenen aan de Nederlandse staat tegen een aantrekkelijke rente. De Nederlandse staat gebruikt dit geld om te investeren in de samenleving.
- Geldschepping moet weer bij de centrale banken komen, daarom steunen we een digitale Euro.
- We willen dat cash geld een volwaardig betaalmiddel blijft en controleren bedrijven erop dat ze cash geld accepteren.
- Werkweken bestaan uit 4 dagen van 6 uur.
- We willen het minimumjeugdloon afschaffen.
- Minimumloon wordt bij wet geïndexeerd met inflatie.
- CAO lonen worden standaard geïndexeerd met inflatie tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dit niet te doen. In plaats van werknemers die moeten aantonen waarom hun koopkracht gelijk moet blijven, moeten werkgevers aannemelijk maken dat dit niet kan.
- Minimumloon wordt met 25% verhoogd.
- Het ouderschapsverlof wordt uitgebreid en deelbaar tussen beide ouders zodat kindzorg eerlijker verdeeld kan worden.

- Bij overheidsaanbestedingen wordt nadrukkelijk waarde toegekend aan democratische zeggenschap, werknemersparticipatie en maatschappelijke meerwaarde.
- Wettelijk verbod op een nullijn voor ambtenaren: hun loon moet verplicht geïndexeerd worden met inflatie. Dit stelt de overheid in staat om beter personeel aan te trekken en verbetert ook voor niet-ambtenaren de onderhandelingspositie
- Vakbonden moeten meer macht krijgen. Het stakingsrecht moet in de Nederlandse wet worden opgenomen en solidariteitsstakingen moeten expliciet toegestaan zijn als escalatiemiddel.
- Loskoppeling huisvesting en werk; mensen mogen niet gekort worden op hun loon tot beneden minimumloon voor hun huisvesting. Mensen mogen niet op straat worden gezet als ze hun baan verliezen.
- Als een uitzendbureau arbeidsmigranten naar Nederland haalt uit andere EU landen voor specifiek werk, zijn ze ook verantwoordelijk voor repatriëring als de arbeidsrelatie eindigt.
- We willen dat bedrijven die veel arbeidsmigranten naar Nederland halen, ook een bijdrage leveren aan het oplossen van de huizen crisis en sociale voorzieningen.
- Einde aan uitbuitingspraktijken door uitzendbureaus. De sector wordt gereguleerd met overheidstoezicht. Uitzendbureaus die de wet overtreden of mensen uitbuiten verliezen hun vergunning en krijgen hoge boetes opgelegd of celstraffen aan de bestuurders.
- Er wordt infrastructuur opgezet tussen staat, werkgevers en COA om asielmigranten en statushouders snel aan het werk te helpen. Dit mag ook vrijwilligerswerk zijn.
- Statushouders met werk worden niet meer verplaatst na huisvesting zodat zij zich kunnen wortelen.
- In asielzoekerscentra worden statushouders uit grote vluchtelingenlanden die al langer in Nederland zijn in dienst genomen om nieuwe asielzoekers te begeleiden.

Wetenschap en Seculariteit

Humanisme staat onder druk. Als reactie op de vrijer wordende maatschappij, waarin steeds meer mensen zichzelf mochten zijn en waarin mensen gelijkwaardiger worden behandeld, is er een regressieve tegenbeweging ontstaan. Gewapend met desinformatie probeert deze beweging nieuw gewonnen vrijheden weer in te perken. Hiernaast is er de tendens dat de wetenschappelijke methode steeds vaker in twijfel wordt getrokken, door zowel bestuurders als delen van de samenleving. Dogmatische denkbbeelden worden op zowel links als rechts, progressief en conservatief, steeds populairder. Het gaat steeds minder over wat waar is, en steeds meer over wat waar *voelt*. Daarbij zien we dat politici en bedrijven invloed proberen uit te oefenen op wetenschappelijk onderzoek. Dit alles is een gevaarlijke ontwikkeling die we willen tegenhouden en omkeren. Nederland kent een sterke humanistische traditie waarin de rechten van alle mensen en de waarde van de wetenschappelijke methode centraal staat. Door wetenschappelijk onderzoek weten we meer van de wereld om ons heen en dat leidt tot allerlei verbeteringen in ons dagelijks leven, zowel voor individuen als voor de maatschappij in het algemeen. Om dat goed te kunnen doen moet de wetenschap onafhankelijk zijn en vrij zijn om conclusies te trekken op basis van data los van politieke- of bedrijfsbelangen. De regering moet daarom een onvoorwaardelijk vertrouwen in de wetenschap en het humanisme uitdragen in de inrichting van de samenleving, bij het vormgeven van beleid en in haar communicatie naar het volk. Beleid moet dan ook degelijk onderbouwd worden aan de hand van opgedane kennis en onderzoek en politici moeten op die onderbouwing bekritiseerd worden door pers en wetenschap. Religie heeft ook geen plaats in het maken van wetten, beleidskwesties of maatschappelijke discussies. Hierin mag geen onderscheid gemaakt worden tussen verschillende religies, zoals het in het maatschappelijk debat tot nu toe structureel wordt gedaan. Religie is een persoonlijke beleving en moet ook daartoe beperkt blijven. Vertegenwoordigers van de staat, zoals politici en ambtenaren, staan net als alle Nederlanders vrij in het uitdragen van hun geloof door middel van bijvoorbeeld kleding, maar bij het uitoefenen van hun ambt moeten ze uitsluitend handelen op basis van de waarden van de Nederlandse staat.

- We willen meer geld voor wetenschappelijk onderzoek, ook fundamenteel onderzoek waarvan niet direct economische meerwaarde duidelijk is.
- Onderzoeksvoorstellen moeten beoordeeld worden op kwaliteit. Dit is al de norm, maar we willen dit vastleggen zodat dit niet verandert.
- Onderwijsinstellingen mogen zelf beslissen of ze buitenlandse studenten en/of docenten aan willen trekken en welke studies ze in welke talen aanbieden.
- Onderwijsinstellingen moeten verantwoordelijkheid dragen voor de mensen die ze hierheen halen: als ze studenten werven in het buitenland moeten ze die ook kunnen huisvesten. Geen tentenkampen meer.
- Beleid en wetgeving moet zoveel mogelijk gebaseerd zijn op wetenschappelijk onderzoek en advies van experts.

- We willen beoordelingscriteria opstellen voor beoogd beleid, toegepast door experts. Beleid mag alleen uitgevoerd worden als aannemelijk kan worden gemaakt dat het beoogde effect behaald wordt.
- We willen een constitutioneel hof invoeren dat wetten toetst aan de Grondwet. Vrij debat moet worden gestimuleerd op het hoger onderwijs.
- Samen met experts uit het veld willen we onderzoeken hoe we de wetenschap minder gevoelig kunnen maken voor perverse prikkels en betere arbeidsomstandigheden, werkdrukverlaging.
- We willen de winstprikkels van wetenschappelijke journals beperken en onderzoekskwaliteit meer laten meewegen bij publicatie dan de resultaten van het onderzoek.
- Voor een open en vrije dialoog en creatiever onderzoek is het van belang dat diverse meningen en zienswijzen worden vertegenwoordigd bij onderzoeksinstituten. We willen daarom onderzoeken welke drempels er bestaan voor verschillende mensen in de Nederlandse wetenschap.
- De Nederlandse staat is seculier. Wetgeving, beleid en rechtspraak worden uitsluitend gebaseerd op seculiere, voor iedereen toegankelijke argumenten. In geval van botsing tussen religie en de wet wint het Nederlandse recht altijd boven religieuze doctrines. Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging is volledig gewaarborgd in het privéleven.
- Ambtenaren mogen uitingen van hun levensbeschouwing dragen (denk aan kruis kettingen, hoofddoeken), maar worden geacht naar hun functie te handelen.
- Zorg voor onafhankelijke en maatschappelijk zichtbare universiteiten van waaruit actief wordt bijgedragen aan het beleid van de overheid.
- De ANBI status voor religieuze stichtingen wordt geschrapt.
- Gewetensbezwaren op religieuze gronden worden verleden tijd.
- Buitenlandse investeringen voor gebedshuizen worden aan banden gelegd.
- Sterk toezicht op de herkomst en het functioneren van religieuze lobbygroepen. Banden met antigrondwettelijke extremistische organisaties worden verbroken.
- We willen de vrijheid van religie (artikel 6 van de Grondwet) herzien waarbij het beoefenen van een religie of levensovertuiging geen speciale status heeft boven het uitoefenen van andere activiteiten, om misbruik te voorkomen en wetten te omzeilen. Daarbij willen we het fundamentele recht van mensen om hun religie te belijden wel beschermen.

Europa

Mede door Europese samenwerking is de Nederlandse welvaart sterk gegroeid. We profiteren als handelsland van de open grenzen en de vrije handel waardoor Rotterdam één van de grootste havens ter wereld is. Ook zijn we als klein land in staat om afspraken te maken met grootmachten als de VS, China en Rusland. Ook kunnen we met Europa grote mondiale problemen als klimaatverandering, oorlogen en vluchtelingenstromen veel effectiever oplossen: samen staan we sterker. Ook profiteren we van het vrije verkeer van mensen doordat we veel goedkope arbeid uit andere Europese landen krijgen om werk te doen waarvoor hier een tekort is. Die landen profiteren weer van het geld dat die arbeiders terugsturen, en van het geld dat ze van Europa krijgen om de infrastructuur te ontwikkelen. Europa is dus een win/win. Nederland moet niet alleen betrokken blijven bij Europese samenwerking: Nederland moet zich als rijk maar klein land profileren als een constructieve gesprekspartner die problemen wil oplossen en win/win situaties te creëren.

Echter is de EU een bolwerk van niet transparante beslissingen, lobbyclubs en bedrijfsbelangen. Het volk ervaart weinig binding met de EU, EU organen worden niet allemaal democratisch gekozen en veel cruciale vergaderingen vinden plaats achter gesloten deuren. Het systeem lijkt niet te werken in het belang van de gewone Europeanen. Ook zijn landen te veel bezig met hun eigen belangen en maken ze daardoor geen transnationaal beleid met visie. Denk hierbij aan gebrek aan hulp aan de mediterrane landen bij de vluchtelingencrisis, maar ook het tegenwerken door Frankrijk van stroomverbindingen tussen Spanje en de rest van de EU. We hebben ook op EU niveau solidariteit nodig, en Nederland zal daarin het voortouw nemen.

Kortom: Europa is voor Nederland van levensbelang, maar de EU dient grondig hervormd te worden.

- Het Europese Parlement krijgt beslissingsmacht en is het hoogste orgaan van de EU.
- Volledige transparantie: interne vergaderingen van EU organen worden gestreamd en gearchiveerd met transcriptie in alle talen van lidstaten. Externe bijeenkomsten worden openbaar zodra dat strategisch verantwoord is, binnen een redelijke termijn.
- Geen beslissingsmacht voor onverkozen groepen als de Eurogroep: indien deze nodig zijn voor crisisbestrijding worden ook hun vergaderingen opgenomen en gepubliceerd. Beslissingen worden genomen door de daarvoor verkozen organen.
- Een gezamenlijk, ambitieus klimaatbeleid met een focus op het stimuleren van groene industrie, zodat Europa weer een voorloper kan zijn. Dat betekent investeren in stroomnetten en verbindingen tussen landen, maar ook in industriële capaciteit om groene energie te maken, en het uitrollen van groene energievoorzieningen in de hele EU. Zo kunnen we elkaar van energie voorzien en nemen de nadelen van groene energie af.
- Er wordt geïnvesteerd in een grootschalig netwerk van hogesnelheidslijnen door heel Europa

- Een gezamenlijk Europees vluchtelingenbeleid waar we geen landen in de kou laten staan omdat ons dat goed uitkomt. Meer druk op landen die hun steentje niet willen bijdragen.
- Meer Europese solidariteit voor de verschillende crises waar EU landen mee kampen. Niet meer weggijken als een probleem ons niet raakt, maar proactief oplossingen zoeken.
- Gezamenlijke leningen voor EU landen moeten mogelijk worden om EU projecten te financieren.
- Een gezamenlijk Europees belastingsysteem voor bedrijven en de superrijken.
- Het beëindigen van belastingvoordeeltjes voor bedrijven: Nederland houdt op met belastingparadijs zijn.
- Gezamenlijk EU economisch beleid waar we nadenken over wat het beste waar en door wie geproduceerd kan worden en kennis uitwisselen om dit waar te maken. Denk bijvoorbeeld aan het verplaatsen van staalindustrie naar landen met goedkopere groene energie, zoals Spanje. In ruil daarvoor zouden wij goedkope groene stroom van hen kunnen afnemen in de winter. Een EU grondwet die onze democratische principes vastlegt en rechten expliciet beschermt. Ook hier geldt dat we ervan uit moeten gaan dat “goed vertrouwen” op lange termijn geen bescherming biedt.
- We moeten een Europese identiteit bevorderen waarin landen wel hun eigen autonomie en uniekheid kunnen behouden, maar we elkaar en onszelf steeds meer als één volk met dezelfde belangen zien.
- Meer uitwisseling tussen EU landen, faciliteren van culturele en academische uitwisseling van jongeren. Bijvoorbeeld met goedkope treinkaartjes en een netwerk van gastgezinnen en stageplaatsen.
- We maken een EU leger om onszelf te kunnen beschermen, los van de VS en andere landen.
- We streven ernaar dat we bij Europese verkiezingen op een Europese fractie stemmen. Deze fracties vormen partijen waar hun Nederlandse leden in opgaan bij Europese verkiezingen.
- We willen het partijsysteem op Europees niveau verder uitwerken.
- Bij Europese verkiezingen mag iedereen in elke lidstaat op elke verkiesbare partij stemmen.

Defensie en diplomatie

De wereld verschuift naar een multipolaire dynamiek. 50 jaar lang werd geopolitiek door twee grootmachten bepaald: de VS en de Sovjet-Unie. De afgelopen dertig jaar was dat slechts één pool: de VS. Inmiddels is duidelijk dat de VS niet te vertrouwen is als bondgenoot, en met de opkomst van landen als China en India, en de EU als grootmacht onafhankelijk van de VS verschijnen er steeds meer machtspolen ten tonele, elk met hun eigen belangen. Nederland en de EU moeten zich hieraan aanpassen, en afscheid nemen van dingen die decennialang voor waar aangenomen werden. Daar hoort bij dat we erkennen dat het Westen (en zeker de VS) ook na de dekolonisatie belang heeft gehad bij het in stand houden van ongelijke relaties tussen ons en ontwikkelingslanden. De machtspolitiek van de VS (met de NAVO als instrument daarvan) en de daaropvolgende bemoeizucht heeft wereldwijd conflict, onstabiliteit en ongelijkheid in de hand gewerkt. Een groot deel van de wereld wantrouwt onze bedoelingen, en heeft daar legitieme redenen voor. We moeten daarom breken met de oude imperialistische dynamiek en ons coöperatief opstellen naar landen die zich welwillend tonen. Daarbij mogen wij soms best wat meer geven, om goede wil te tonen. We streven naar een verhouding met andere landen die gebaseerd is op wederzijds respect en vertrouwen, zelfbeschikking en het creëren van win/win scenario's. Belangrijk is daarbij dat we onderkennen dat de grote spelers, waaronder het Westen en in het bijzonder de VS, de internationale rechtsorde selectief gebruiken om de mondiale invloed te vergroten. Hierdoor worden instituten als het Internationaal Gerechtshof, de WHO, de WTO en VN instanties veelal gezien als verlengstukken van de westerse wereldorde en haar hypocrisie. Wij pleiten ervoor om samen te werken met opkomende machten, het mondiale Zuiden en onze westerse bondgenoten om deze instituten te hervormen zodat ze weer alom gerespecteerd kunnen worden als neutrale arbiters van het internationaal recht en ze slagvaardiger te maken bij crises. Dit heeft tot doel om de hele wereld, waaronder Nederland en de EU, meer voorspoed en vrede te brengen en leidt ertoe dat diplomatie een geloofwaardig alternatief wordt voor conflict. Als ergens mensenrechten worden geschonden worden, willen we dat de internationale gemeenschap als geheel actie onderneemt. Het moet niet meer zo zijn dat landen unilateraal kunnen besluiten om anderen aan te vallen onder het mom van mensenrechten. Diplomatie moet altijd de voorkeur hebben boven militair ingrijpen. Desalniettemin is het belangrijk om ervoor te zorgen dat we ons kunnen verdedigen tegen landen die dat anders zien, en om onderdruktente kunnen bijstaan indien nodig. Wij geloven daarom niet in volledige demilitarisatie, maar keren ons tegen oorlog als winstmodel en de militarisering van onze maatschappij. Daarnaast zijn we te lang afhankelijk geweest van de VS voor onze defensie en met name onze wapens, waar Amerikaanse bedrijven rijkelijk aan verdienen. De NAVO zou een defensief bondgenootschap moeten zijn, maar staat grotendeels in het teken van de verrijking van de Amerikaanse wapenindustrie en het onderhouden van de grootmacht van de VS. Ook heeft de VS laten zien een onbetrouwbare bondgenoot te zijn die zich tegen ons keert als dat ze uitkomt. Wij pleiten daarom voor een leger dat EU-breed is georganiseerd met wapenbedrijven in staatshanden zonder winst oogmerk. Op denn duur moet dit leger de NAVO vervangen als veiligheidsparaplu van Europa. Andere bevriende landen zijn van harte uitgenodigd om een bondgenootschap te sluiten met de EU.

- Afbouwen van afhankelijkheid van de VS. Overheden en internationale instituten moeten werken met open-source platforms zodat ze niet gekaapt of gegijzeld kunnen worden.
- Ontwikkelen van staatsindustrie voor wapens, die enkel wapens bouwen die we nodig hebben en makkelijk omgezet kunnen worden om andere zaken te produceren. Zo halen we de winst uit oorlog/
- afwijzing van de Trump-norm. Het zou echter hypocriet zijn om te pleiten voor meer samenwerking en ons niet te houden aan gemaakte afspraken. Daarom besteden we tot 2035 niet meer dan 2% aan defensie. Daarna gaan we creatief om met de NAVO-norm: we zetten het geld bijvoorbeeld in om onze infrastructuur te repareren, voor energieveiligheid, en het opzetten en uitbreiden van de genationaliseerde wapenindustrie. We willen geen instrument zijn voor het Amerikaans imperialisme of een slaaf van hun militair-industrieel complex.
- Daarom willen we uit de NAVO zodra dit kan. We pleiten voor de oprichting van een EU defensie. Eerlijk anti-imperialisme: we veroordelen alle misdaden tegen de menselijkheid, van elke dader. Bondgenoot of niet.
- Coöperatief beleid: samenwerken met iedereen die wil, waarbij dat ethisch mogelijk is, met het oog op win/win situaties, niet het domineren van anderen.
- Volledig respect voor de autonomie en zelfbeschikkingsrecht van anderen, zowel in ontwikkelingshulp als in buitenlandse relaties, en het oplossen van crises.
- Veroordelen van misdaden tegen de menselijkheid, en harde druk uitoefenen om deze te stoppen
- We ontwikkelen de EU tot humanitaire supermacht, die mondiale ongelijkheid bestrijdt en durft te staan voor de waarden van haar inwoners.
- We pleiten voor hervormingen van de VN veiligheidsraad: geen vetorecht meer voor leden, en leden worden verkozen door anderen.
- We werken in samenwerking met welwillende landen aan hervorming van de WTO en WHO, en zorgen ervoor dat het ICJ de ruimte heeft om los van politieke belangen te kunnen opereren.
- Het ICJ moet vestigingen krijgen in andere landen, welke landen dat zijn wordt bepaald in overleg en deze kunnen rouleren. Zaken worden behandeld door vestigingen in landen die zelf geen belang hebben bij die zaak.
- In principe alleen militaire interventie, bij serieuze schendingen van mensenrechten en met internationale steun.
- Een wapen embargo voor Israël, en sancties voor de Israëlische elite, tot er een werkbare oplossing is voor Palestina
- Doorgaande steun aan Oekraïne, ook om tot een eerlijke diplomatieke oplossing te komen waar het Oekraïense volk gelukkig mee is.
- We willen binnen de EU pleiten voor het opvangen van financieringsgaten die zijn ontstaan door het vertrek van de VS uit internationale organisaties als UNESCO.

Onderwijs

Onderwijs is van levensbelang voor een samenleving. Een goed opgeleide bevolking is gelukkiger, heeft meer kansen en is productiever. We willen dat iedereen de ruimte krijgt om zich te ontplooien en vaardigheden leert die relevant zijn in de maatschappij van de 21e eeuw. We vinden daarom dat er meer geld naar het onderwijs moet, bijvoorbeeld voor kleinere klassen, minder administratieve druk en meer persoonlijke begeleiding voor leerlingen en studenten die dat nodig hebben, inclusief het speciaal onderwijs. Het is daarbij van belang dat experts en professionals uit het veld bij het ontwikkelen van lesprogramma's de vrijheid krijgen om aan te geven wat belangrijk is en welke lesmethoden werken, zonder politieke inmenging.

Daarnaast zien we dat onderwijsongelijkheid een toenemende oorzaak is van kansenongelijkheid, waarbij wie je ouders zijn of waar je woont belangrijker zijn dan je capaciteiten. Ook zien we dat meisjes en kinderen met een niet-Nederlandse herkomst vaker onderschat worden en dus ook minder kansen krijgen, terwijl ze die wel verdienen. Dat willen we tegengaan, want het is belangrijk dat iedereen passend onderwijs krijgt. Dat is eerlijker voor de kinderen zelf, maar ook de samenleving heeft er baat bij dat leerlingen hun potentie kunnen waarmaken. In dat kader willen we ook onderzoeken waarom in bepaalde studierichtingen (bijvoorbeeld de techniek en sommige bètawetenschappen) nog steeds weinig vrouwelijke studenten zijn, en of daar iets aan te doen is. Tot slot vinden we dat scholen een veilige plek moeten zijn waar leerlingen zichzelf kunnen zijn en waar iedereen gelijk wordt behandeld, zoals de wet ook voorschrijft. Beleid op scholen of de inhoud van lesprogramma's mogen dan ook niet discrimineren op welke grond dan ook. Tenslotte is het vak van leraar een prachtige baan waar je veel betekent voor opgroeiende kinderen en zo voor de maatschappij. Het vak moet maatschappelijk gezien het aanzien krijgen wat het verdient. Dit betekent dat de werkdruk omlaag moet, het salaris omhoog en dat onderwijzers het vertrouwen moeten krijgen om op hun eigen manier les te geven en niet constant moeten worden beziggehouden met administratieve taken.

- Meer geld naar het primair en voortgezet onderwijs zodat scholen bijvoorbeeld kleinere klassen kunnen invoeren, of zelf bijles kunnen regelen voor kinderen die dat nodig hebben.
- Het vak van leraar wordt via een maatschappelijke campagne gepromoot. Dit kan alleen als de werkdruk omlaag gaat en het salaris omhoog, maar daarnaast wordt het onderwijs een vak waarin elke leraar zijn eigen creativiteit en inbreng kwijt kan. Specifiek aandachtspunt is het aantrekken van mannelijke leraren in het basisonderwijs. Een goede mix tussen mannelijke- en vrouwelijke meesters is essentieel voor de ontwikkeling van het jonge kind.
- Maatregelen die hun nut hebben bewezen (zoals de brugfunctionaris) worden uitgebreid.
- We breiden het schoolmaaltijden programma uit zodat alle scholen er recht op hebben. Bij het huidige systeem vallen veel kinderen die deze maaltijden goed kunnen gebruiken buiten de boot.
- Experts op het gebied van onderwijskunde en de praktijk krijgen een belangrijkere rol in het maken van lesprogramma's en algemeen onderwijsbeleid. Denk hierbij ook aan bredere inzet van schoolpsychologen of sociaal werkers.

- Op middelbaar- en vervolgonderwijs wordt gewerkt met een leerlingenraad die inspraak heeft.
- We willen wettelijk vastleggen dat politiek, religieuze organisaties of bedrijven zich niet inhoudelijk mogen mengen in lessen.
- We steunen het initiatief van scholen om collectief lesmethoden te ontwikkelen en toe te passen en willen dat verder faciliteren. Onderwijs moet geen winstmodel zijn.
- Het onderwijskansenbeleid moet worden uitgebreid zodat scholen bijvoorbeeld bijles kunnen faciliteren.
- We willen brede brugklassen introduceren waar leerlingen de eerste 2 jaar van de middelbare school bij elkaar zitten, zoals in veel andere landen al het geval is. Zo hebben leerlingen langer de tijd om zich te ontplooien, kunnen ze van elkaar leren en worden onderwijskansen gelijk.
- We willen artikel 23 van de Grondwet aanpassen zodat alleen nog maar onderscheid mag worden gemaakt op onderwijskundige visie, en niet meer op religie of levensbeschouwing. Hierbij staat artikel 1 (verbod op discriminatie) expliciet boven artikel 23.
- Er komt een verbod op religieus onderwijs en weekendscholen.
- Wij willen in de wet vastleggen dat stage betaald moet worden. Werk = werk. Hierbij gaan we uit van minimaal de helft van het minimumloon.
- Bedrijven die zich structureel schuldig maken aan stagediscriminatie kunnen een boete krijgen.

Zorg

Goede zorg is belangrijk. De geprivatiseerde zorg zou deze goedkoper moeten maken maar ondertussen hebben we een grote hoeveelheid verzekeraars en wordt de zorg niet alleen duurder, maar ook verwarrender en is de dekking van steeds slechtere kwaliteit. We pleiten er daarom voor om zorg weer door de overheid te laten regelen. Iedereen in Nederland wordt verzekerd voor alle noodzakelijke zorg, met de mogelijkheid je aanvullend te verzekeren als je extra dingen wil. Ook stoppen we de beperkingen op het basispakket die nu gepland staan, breiden we het basispakket uit met bijvoorbeeld anticonceptie en tandzorg, en schrappen we het eigen risico voor de zorg. Zorg moet immers voor iedereen bereikbaar zijn en het zou ondenkbaar moeten zijn dat mensen in een land als Nederland zorg mijden omdat ze bang zijn voor de rekening. Dit is niet alleen menselijk, maar levert op de lange termijn een daling van (zorg)kosten op. Dit is dus een win-win situatie. Daarnaast willen we fors investeren in zowel de reguliere als de geestelijke gezondheidszorg om wachttijden te verkorten en samenwerken met mensen in het veld om het werk makkelijker te maken waar dat kan.

Werken in de zorg is een prachtige baan waar je veel betekent voor individuele mensen en de maatschappij. Het vak moet maatschappelijk gezien het aanzien krijgen wat het verdient. Dit betekent dat de werkdruk omlaag moet, het salaris omhoog en dat zorgpersoneel de ruimte krijgt om te zorgen en dat het aantal administratieve taken drastisch moet worden ingeperkt. Zorg is in de eerste plaats mensenwerk en de belangrijkste motivator om dit beroep uit te oefenen is de wil om mensen te helpen. Dit moet altijd het uitgangspunt zijn bij het vormgeven van zorgbeleid.

- Het systeem van verzekeraars wordt afgeschaft en vervangen door een zorgfonds.. Noodzakelijke zorg is altijd 100% vergoed.
- Afschaffen eigen risico in de zorg, met uitzondering van kleine bijdrage (ordegrootte: 5 euro) voor fysiotherapie, omdat onderzoek aantoont dat mensen beter stilstaan bij keuzes als het ze iets kost.
- Private equity uit de (dieren)zorg
- Tandzorg is zorg en wordt dus geheel vergoed. Ook mondhygiëne wordt 2x per jaar vergoed.
- Brillen worden volledig gedekt wanneer bij een oogtest blijkt dat deze nodig is.
- Diëtetiek en fysiotherapie worden volledig vergoed wanneer daar een indicatie voor is, ook als het daarbij gaat om preventie van ergere klachten.
- Er moeten meer GZ-psychologen komen om de wachttijden in de GGZ te verkorten. Het kan niet zo zijn dat mensen in zware psychische nood een jaar moeten wachten om geholpen te worden.

- Meer geld naar de zorg zodat er meer personeel kan worden aangenomen om zo de werkdruk (en dus de uitval) te verminderen.
- Het oordeel van de arts is leidend. Vrouwen worden niet meer gedwongen om foto's van hun borsten op te sturen naar bureaucraten om te beoordelen of een ingreep wel écht nodig is.
- Er wordt geld vrijgemaakt voor onderzoek naar gezondheidsklachten voor vrouwen en andere minderheidsgroepen, omdat dit al decennia zwaar ondergefinancierd is.
- Zorg wordt kleinschaliger en onafhankelijk van commerciële prikkels. Geen marktwerking meer.
- Lonen voor zzp'ers in de zorg worden gereguleerd en uurtarieven krijgen een wettelijk maximum.
- Het is belangrijk dat ZZP'ers een goed vangnet hebben bij arbeidsongeschiktheid. Een verzekering werkt het beste als deze gedragen wordt door zoveel mogelijk mensen. Daarom zijn wij tegen een verplichte aparte arbeidsongeschiktheidsverzekering maar willen we dat ZZP'ers sociale premies voor arbeidsongeschiktheid afdragen bij hun inkomstenbelasting, zodat zij ook uitbetaald kunnen worden bij arbeidsongeschiktheid.
- Er wordt samen met universiteiten gewerkt aan een soevereine farmaceutische industrie die medicijnen ontwikkelt zonder patentrecht en winstoogmerk. Deze industrie ontwikkelt ook nieuwe medicatie.
- Recht op en toegang tot euthanasie en abortus worden versoepeld.
- Jeugdzorg en gehandicaptenzorg weer terug naar nationaal niveau.
- Er moet een maatschappelijk debat komen over de mate en omstandigheden waarin levensverlenging wenselijk is.

Cultuur

Kunst en cultuur brengen de verwondering en de vertraging waar onze maatschappij zo naar snakt in deze snelle tijden. Afbraak hiervan wijst op cultureel verval. Dit geldt voor musea waar bezoekers kunnen stilstaan bij schoonheid of een ander perspectief, maar net zo goed voor de publieke omroep, waar kijkers hun assumpties over de wereld uitgedaagd zien worden. Een gezonde samenleving heeft een toegankelijke en bruisende kunst- en cultuursector. Dit betekent dat jong talent een kans moet hebben op een podium en waar klassiekers voor iedereen te ervaren moeten zijn.

Kunstenaars, ontwerpers en mediamakers zorgen voor de vorm waarin de maatschappij bij ons binnen komt en hoe wij daarin leven. Van het nieuws waar je naar kijkt tot de stoel waar je op zit. Makers moeten hier de ruimte en de waardering voor krijgen die ze verdienen. Het is een ambacht met een belangrijke functie, ook al is dat niet altijd gelijk uit te drukken in geld.

We zien dat het culturele aanbod zich in musea te weinig richt op populaire cultuur en tegelijkertijd dat het aanbod buiten de musea te weinig ruimte laat voor minder toegankelijke vormen van expressie. Het is wenselijk dat deze naar elkaar toe getrokken worden en er een divers aanbod is dat past bij iedereen.

- Museumbezoek moet toegankelijk voor iedereen zijn. De gratis woensdagen voor musea komen terug.
- Scholen (basis- en middelbaar) werken intensiever samen met musea en culturele instellingen.
- Sporten moet toegankelijk blijven. Kwetsbare kinderen krijgen een beurs om te (blijven) sporten.
- Voetbal kijken wordt toegankelijk en gratis voor iedereen.
- Kunstenaars worden betrokken bij stedelijke inrichting en sociaal beleid
- Musea zetten in op breed aanbod. Met samenstelling van exposities en selecteren van werk wordt kritischer gekeken naar het eigen bereik
- Fondsen voor kleine maatschappelijke projecten krijgen ruimer budget
- Huizen van actief burgerschap krijgen een expositie- en workshop ruimte waarin bij voorkeur gewerkt wordt met bewoners van de buurt.
- Er komt veel meer ruimte voor publieke kunst. Voor de invulling hiervan krijgen lokale kunstenaars en andere creatievelingen een sterke voorkeur.
- De bezuinigingen op de NPO worden terug gedraaid en de publieke omroep blijft onafhankelijk van de overheid. Onder geen enkele voorwaarde bemoeit de overheid zich met de programmering.
- Een abonnement op de bibliotheek dient gratis voor iedereen te zijn. Dit is een belangrijke plek voor informatievergaring en hulp bij de digitalisering van onze maatschappij.
- Er komt meer ruimte voor onderzoeksjournalistiek en verdiepende programmering.

- Er moet een 'NPO knop' komen op afstandsbedieningen van interactieve tv's.
- Er komen meer vrije uitingen in onze steden. Dit zijn plekken waar makers hun werk en ideeën vrij kunnen verspreiden in de algemene ruimte.
- Theater- en concertbezoek krijgt een maximumprijs, ongeacht welke doelgroep het wil bereiken.
- Straatmuziek en -theater wordt toegestaan en aangemoedigd.
- Regionale journalistiek is een belangrijke bouwsteen voor onze gemeenschap. Helaas is het aanbod de afgelopen jaren verschaald. Om dit terug te draaien moet er worden geïnvesteerd in lokale media om een sterke journalistieke basis te garanderen en innovaties te kunnen realiseren.

Veiligheid

Veiligheid is een gevoel. Het betekent dat je veilig kan bewegen in de openbare ruimte, dat kinderen veilig kunnen opgroeien en dat je als vrouw binnen- en buitenshuis veilig voelt. Dat minderheden ervan uit kunnen gaan dat ze door instituties op dezelfde manier benaderd worden als de meerderheid en daarnaast in de openbare ruimte niet met een andere blik bekeken worden. Veiligheid wordt ook vaak in een adem genoemd met criminaliteit. Daarbij wordt er een te beperkt en clichématig beeld van criminelen gepresenteerd. Criminaliteit gaat verder dan straatroof en is in alle lagen van onze maatschappij te vinden. De staat loopt jaarlijks veel geld mis door mazen in de wet waardoor belasting niet betaald wordt.. We moeten af van het beeld dat criminaliteit iets is wat welig tiert in buurten met een sociaal-economische achterstand en niet door mannen in pak wordt bekokstoofd. Deze werelden bestaan allebei, zijn aan elkaar verbonden en de een kan niet zonder de ander. Wij willen dat er een sterkere focus komt op witteboordencriminaliteit en dat er systemisch naar deze problematiek wordt gekeken.

Onderzoek toont aan dat criminaliteit in de meeste gevallen aangeleerd of gestuurd wordt door sociaal-economische factoren. Tegelijk wordt aangetoond dat hard straffen alleen maar leidt tot geharde criminelen die niet kunnen rehabiliteren in de maatschappij. Preventie is daarom vele malen effectiever dan repressie, en een focus op rehabilitatie voorkomt recidive. Als mensen toekomstperspectief hebben en gedegen maatschappelijke begeleiding krijgen, zal criminaliteit afnemen. Dit betekent dat er een sterke focus moet liggen op jeugd- en maatschappelijk werk. Dit begint op wijkniveau. Daarnaast willen we bij ruimtelijke planning, zeker bij de ontwikkeling van nieuwe gebieden, meer aandacht besteden aan veiligheid en de beleving daarvan. Ook willen we dat iedereen zich veilig kan voelen in Nederland, dus willen we meer aandacht besteden aan sociale veiligheid.

- Meer geld naar jeugdzorg en scholen om vroege signalen dat het niet goed met een kind gaat op te pikken zodat passend ingegrepen kan worden.
- We willen dat (semi)publieke organisaties strenger optreden tegen discriminatie, seksueel overschrijdend gedrag en andere vormen van sociale onveiligheid.
- Bedrijven die zich structureel schuldig maken aan stagediscriminatie kunnen een boete krijgen.
- Veiligheid voor vrouwen moet meer aandacht krijgen bij het inrichten van de publieke ruimte.

- Bestaande initiatieven van nachtelijke evenementen om ervoor te zorgen dat mensen veilig naar OV-opstapplaatsen of hun huis kunnen komen worden aangemoedigd.
- Gevangenisstraffen naar Scandinavisch model, met een nadruk op ruimte, verantwoordelijkheid en persoonlijke ontwikkeling.
- Decriminaliseer en legaliseer het drugsbeleid naar Portugees model.
- Drugs die relatief weinig schade aanrichten en beperkt of niet verslavend zijn, zoals wiet, hasj, psychedelische paddestoelen, LSD en MDMA, worden door gereguleerde staatsbedrijven gemaakt/verbouwd en verkocht aan daartoe bevoegde winkels. De legale leeftijd voor aanschaf wordt dezelfde als voor alcohol: 18 jaar oud.
- Sport en gemeenschap zo toegankelijk mogen aanbieden voor de meest kwetsbare jongeren
- Werk- en stageplekken worden gecreëerd om veroordeelden een gedegen maatschappelijke terugkeer te bieden
- Veiligheidsdiensten zetten meer in op contact en maatschappelijke ondersteuning
- Politie, defensie en handhaving worden in reclame- en promotie uitingen als hulpvaardig en positief neergezet.
- De dialoogpolitie wordt als een nieuwe afdeling aan de politie toegevoegd. Deze wordt specifiek ingezet bij demonstraties en andere grote groepen mensen. Deze afdeling normeert zowel de bevolking als hun collega's van de politie en doet dat uitsluitend met dialoog
- Boetes worden inkomensafhankelijk.
- Ex-Veroordeelden worden aangemoedigd om preventief sociaal werk te doen
- Zwaardere straffen voor sjoemelen met gemeenschapsgeld
- We besteden meer aandacht aan criminele ondermijning en de infiltratie van de overheid door criminele organisaties. Hiervoor komen landelijke taakgroepen.
- De BOA's verdwijnen en worden vervangen door getrainde politieagenten
- In de aanpak van de politie wordt de nadruk gelegd op contact en wordt sterk ingezet op wijkagenten
- Vang daklozen en arbeidsmigranten met psychische problemen op en geef ze de zorg die ze nodig hebben.
- Afschaffing illegaliteit "ongedocumenteerden".